

hitüket, hanem hogy akként erősöd-
jék meg bennük ez a hit, hogy ne egy-
szerű és törékeny lemezként ússzék
mindennapi életük felszínén, hanem
mélyen belegyökerezzék életükbe. Csak
ebben az esetben nem rendítik meg a
hitet azok a változások és problémák,

amelyekkel a mai nemzedék vívódik.
Vajon a hit valóban hozzásegíti-e az
embereket, hogy megtalálják helyüket
a mai szekularizált emberi közösség-
ben és ugyanakkor előbbre is vigyék
annak fejlődését? Ez számunkra a kor
egyik legnagyobb kérdése.

A KIS ÚT

„Többször hallottam idősebb lelkipásztort panaszkodni, hogy nem jönnek a hívek litániára. Komoly önvizsgálat után rájöttem, hogy jómagam is csak udvariasságból maradok ott, különösen, ha szentmise után tartják. Úgy érzem, hogy a litánia már elavult, a mai kor emberének más az igénye. Helyesen gondolkodom-e? Beszélhetek-e így hívő katolikus létemre?”

A litánia valóban ósrégi imaforma. Litániáink tartalma keresztény, formájuk azonban még a kereszténység előtti időkre nyúlik vissza. A „litánia” szót görögéből közvetítette a latin. Anynyit jelent mint könyörögni. A keresztény ókor végefelé a kérésimának bizonyos meghatározott formáját mondják litániának. Az előimádkozó személy könyörgéseket, szándékokat, ké-
sőbb megszólításokat sorol el, a nép mindig ugyanúgy válaszol „irgalmazz nekünk” és „hallgass meg minket”, mindig ugyanúgy válaszol: „irgalmazz lényegéhez tartozik az ismétlés. Az előimádkozó elmondta a választ is, amelyet a nép egyszer, háromszor, ötször vagy akár hétszer is megismételt. Szellemesen jegyezte meg valaki, hogy a litánia olyan levél, amely címzésekből és megszólításokból áll, tartalma pedig egyetlen mondat: a könyörgés.

A litánia eredetileg magánimádság volt. Az egyházilag jóváhagyott litániák közül is egyedül a *Mindenszentek litániája* került be az egyház hivatalos liturgiájába (keresztjáró napok, papszentelés, Nagyszombat stb.). A többi öt jóváhagyott litánia nem szorosan vett liturgikus imádság, hanem a népi ájtatosság körébe tartozik. A litánia keletről származott át a nyugati egyházba, s annak köszönheti itteni diadalútját, hogy a nép nyelvén végezték. A keleti egyházban, ahol a hívek jóval hosszabb ideig értették a liturgikus nyelvet, mint nyugaton, a litánia sohasem játszott akkora szerepet, mint a latin egyházban. A litánia széleskörű elterjedésében pszichológiai

okok is közrejátszottak. Freud mutatott rá először, hogy a monoton ismétlések, amelyek oly jellemzők a litániákra is, mekkora tisztító erőt rejtenek magukban. Megszabadítják és kitisztítják a lelket a benne lerakódott agresszív és egoista törekvésektől. A megszólítások (invokációk) érzelmi töltésű képei és szimbólumai a tudatalatti gátlásrendszerekre vannak jótkony hatással, ezek a képek ugyanis még akkor is (vagy annál inkább) kifejtik nyugtató hatásukat, ha nem értjük tökéletesen jelentésüket.

A litánia az emberi vallásosság közkincse. Épp úgy ismerik a Batusoföldi, írással nem rendelkező primitívek, mint a magas kultúrájú babilóniaiak, a fogság után zsidók (2. Málk 1, 23-29) vagy a Jézus korabeli pogányok. „Amikor pedig imádkoztok, ne szaporítsátok a szót, mint a pogányok, azt gondolják ugyanis, hogy sok beszédükért nyernek meghallgatást” (Mt 6, 7). Ovidius és Horatius szerint azért halmozták az istenek neveit és címeit, hogy a sok szóval kifárasssák az isteneket („*fatigare deos*”) s ezzel mintegy kikényszerítsék kérésük teljesítését.

Ezt a felfogást kárhoztatja Jézus a vallásos zsidóknál is, akik „színlag nagyokat imádkoznak” (Mk 12, 46). Az Úr Jézus szavai természetesen nem magyarázhatók úgy, mintha nem lenne értékes, jó és üdvösséges imádság a litánia. Jézus nem ezt az imaformát kárhoztatja, hanem azt a helytelen és mágikus szándékot, amikor valaki nagy szavak áradatával kényszert